

space
-rum til fysisk aktivitet

TrygFondens
Forebyggelsescenter

-forskning i sundhedsfremme og forebyggelse

INDSATSERNE I SPACE

SPACE

Samme indsatser i alle kommuner

Efter nærmere dialog med Syddansk Universitet stiller hver deltagende kommune i Space med to folkeskoler placeret i byzoner. Der sættes en række indsatser i gang på én af de to skoler og i det omgivende skoledistrikt, mens det andet skoledistrikt fungerer som kontrolområde. Indsætserne er de samme i alle de kommuner, der deltager i projektet. Nogle af indsætserne er måske noget, der allerede er igangsat på de involverede skoler. Der vil selvsagt være forskel mellem de eksisterende fysiske og organisatoriske rammer, men målet er, at alle de deltagende skoleområder løftes til et fælles niveau.

I dialog med deltagende kommuner beskriver en projektgruppe med forskere og konsulenter fra Syddansk Universitet og Region Syddanmark detaljerne i indsætserne i løbet af efteråret 2009 - herunder en tidsplan for igangsætning af indsætserne.

Opbakning til at få indsætserne godt i gang

I arbejdet med at igangsætte indsætserne er der stor opbakning fra Syddansk Universitet, Region Syddanmark og flere eksterne parter med særlig faglig ekspertise. Som eksempel herpå hjælper forskere fra Syddansk Universitet med analyser af de fysiske rammer i skoledistriktet, og Region Syddanmarks koordinator bidrager bl.a. med et fælles koncept for en emneuge om fysisk aktivitet på skolen. I styrkelsen af dette partnerskab kommer endvidere de øvrige deltagende kommuner, der danner basis for et fælles netværk med gensidig sparring mellem de involverede aktører.

Mange parter arbejder sammen i kommunen

Flere parter i kommunen er involveret i indsætserne i Space. Det gælder lærere, elever og skolebestyrelse på den deltagende skole. Og i kommunens centrale forvaltning gælder det skoleområdet, det tekniske område, fritidsområdet og sundhedsområdet. Endelig er enkelte frivillige ledere og instruktører samt eventuelt enkelte grundejerforeninger involveret. De forskellige parters præcise rolle afhænger af, hvordan den enkelte kommune internt organiserer projektet i respekt for de vante roller og arbejdsgange. På de næste sider er det kort beskrevet, hvilke indsætser, de forskellige parter er involveret i, og hvilke ressourcer, det kræver at deltage i Space fra kommunens side. En del af tiden og ressourcerne, som skolens personale bruger i projektet, kan være overlappende med opgaver, der udføres i forvejen.

Fordeling af indsætser og ressourcer

Den deltagende skole

Indsætser

- Skolens udeområder opgraderes efter dialog mellem skolen, det tekniske område og Syddansk Universitet, så elevernes mulighed for fysisk aktivitet forbedres
- Skolen udarbejder en bevægelsespolitik, hvor elever og forældre inddrages. Hvis skolen allerede har en sundhedspolitik, kan bevægelsespolitikken være en uddybelse af den. Politikken forholder sig til bl.a. transport til og fra skolen, brugen af frikvarterer og elevernes fritidsvaner
- Skolen laver regler om obligatoriske udefrikvarterer for eleverne
- Bevægelsesassistenter sætter gang i aktiviteter i frikvarterer
- Mindst 3 lærere deltager i kompetenceudviklingskursus om rollen som bevægelsesassistent
- Skolen etablerer legepatruljer, hvor de større børn hjælper de mindre med at sætte aktiviteter i gang i frikvarterne
- Skolen sørger for, at skolens udeområder, herunder skolegården, er tilgængelige til leg og bevægelse efter skoletid
- Der afvikles en emneuge om fysisk aktivitet i 2010 og 2011
- Skolen etablerer en skoletrafikpatrulje og et koncept for cykelkørekort.

SPACE

Ressourcer

- En nøglelærer på skolen har særligt ansvar for projektet og bidrager med ca. 5 arbejdstimer per måned fra efterårsferien 2009 og indtil sommerferien 2012
- Øvrige lærere, skoleledelse og skolebestyrelse afsætter tid til mødeaktivitet og bidrager, hvor det er relevant i forbindelse med de enkelte indsatser
- Space-projektet søger ekstern finansiering til opgradering af udeområder og til kompetenceudvikling for bevægelsesassistenter
- Skolen stiller lærernes tid til rådighed for bevægelsesassistentuddannelsen og dækker lærernes transportomkostninger (tre lærere deltager på tre fælles kompetenceudviklingsdage og i 2x3 timers fælles lokal opfølgning)
- Skoleområdet i den kommunale forvaltning bidrager med relevante skoledata og kan bidrage med konsulentbistand eller på anden måde understøtte indsatserne.

Det tekniske område

Indsatser

- Skolevejen og stier i nærområdet trafikreguleres efter analyse og dialog med skole, Vejdirektoratet og Syddansk Universitet, så de fremstår mere trafiksikre og bevægevenlige
- Cykel- og gangfremmende foranstaltninger ved skolen etableres efter analyse og dialog med skole, Vejdirektoratet og Syddansk Universitet
- Playspots – bevægelsesfremmende steder i byrummet - etableres eller opgraderes i nærområder efter analyse og dialog med Lokale- og Anlægsfonden, firmaet Tress og Syddansk Universitet.

Ressourcer

- Space-projektet søger ekstern finansiering til opgradering af skolevej og til etablering og forbedringer af playspots
- Det tekniske område afsætter tid til deltagelse i mødeaktivitet, tilvejebringelse af GIS-data og medvirken i analyser.

Fritidsområdet

Indsatser

- En idrætsforening i tilknytning til skoledistriktet involveres og der etableres et foreningsbaseret fitnesscenter efter DIF og DGI's fælles koncept
- Instruktører iværksætter motionstilbuddet "TeenFitness", herunder holdaktiviteter, der appellerer til ikke-motionsvante 11-15-årige
- Instruktører anvender bl.a. skolens udeområder og lokale playspots i byrummet i forbindelse med "TeenFitness".

Ressourcer

- Kommunen stiller et lokale på mindst 100 m² til rådighed i regi af Folkeoplysningsloven samt et lokale til holdtræningsaktiviteter
- Fritidsområdet afsætter den nødvendige tid til deltagelse i møder og til etablering af samarbejde med forening
- Space sikrer foreningen et rentefrit lån til etableringsomkostninger. Erfaringer fra eksisterende foreningsfitness tilbud viser entydigt, at det løber rundt økonomisk.

Sundhedsområdet - koordinatorfunktion

Hver kommune stiller med en lokal koordinator på halv tid i 2010-2012. Koordinatorens rolle er at:

- Koordinere og stimulere samspillet mellem de forskellige parter i kommunen, der er involveret i at igangsætte og drive indsatserne
- Være bindeled mellem kommunen og den centrale projektgruppe (Syddansk Universitet, Dansk Sundhedsinstitut og Region Syddanmark)
- Bidrage til at koordinere forskernes aktiviteter på skolen og hos de øvrige parter
- Bistå forskerne ved løbende at dokumentere de indsatser, der er sat i gang i kommunen, herunder indsamle information om ressourceforbrug til gavn for sundhedsøkonomiske beregninger.

Koordinatoren kan i de fleste kommuner være forankret i sundhedsområdet, men den interne organisering af projektet afgøres i hver enkelt kommune. Koordinatorrollen kan minde om den funktion, sundhedsområdet har i mange kommuner med at sætte fokus på sundhed på tværs af fagområder og forvaltninger.

Udvælgelse af skoledistrikter

De deltagende kommuner bidrager i dialog med Syddansk Universitet med at tilvejebringe data til en indledende analyse og udvælgelse af skoledistrikter til projektet. Det indebærer følgende oplysninger:

- GIS-data for lokalområder rundt om lokale folkeskoler i byzoner
- En beskrivelse af skolens faciliteter og udeområder
- Skolens personalemæssige sammensætning fordelt på stillingskategorier
- Liste over elever på 5.-6. klassetrin med navn, adresse og cpr-nr. og forældreoplysninger.

Målinger og forskning

Ud over tidsforbruget til ovennævnte indsatser, vil personale hos de kommunale parter i Space bruge tid på aktiviteter i forbindelse med evalueringen af projektet.

Den deltagende skole

- Eleverne i 5.-6. klassetrin bruger ca. 45 min. på at udfylde et elektronisk spørgeskema i henholdsvis 2010 og 2012. Skolen stiller computere til rådighed
- I en 7-dages periode indsamler forskerne data om elevernes fysiske aktivitetsniveau. En lærer i 5.-6. klassetrin bidrager i ca. 30 minutter med at informere om, udlevere og indsamle aktivitetsmålere
- I 2010 og 2012 laves fysiske målinger af 5.-6. klasseeleverne over en tredages periode (bl.a. konditions- og styrketest). Evaluatoren inddeler eleverne i mindre grupper og tager dem løbende ud af undervisningen. Hver elev bruger i alt ca. 2-3 timer til testene fordelt over 3 dage. Skolen stiller gymnastiksal eller hal, baderum samt et mindre lokale i nærheden af hallen/salen til rådighed til undersøgelsen.

Parter i kommunens centrale forvaltning

- Kommunen leverer cpr-numre for eleverne i 5.-6. klassetrin
- Nøglepersoner i involverede fagområder bidrager til gennemførelse af procesevaluering og sundhedsøkonomiske analyser. Omfanget præciseres i takt med, at evalueringens detaljer beskrives i løbet af 2009. Der vil eksempelvis foregå:
 - Kortere perioder med observation af klasser i dagligdagen og en debat om fysisk aktivitet i enkelte klasser
 - Deltagelse i enkelte interviews og adgang til dokumenter og øvrige oplysninger af relevans for procesevaluering.

Kommunens medfinansiering af projektet

Kommunen yder følgende medfinansiering for at deltage i projektet:

- Tidsmæssige ressourcer på skoler og i forskellige fagområder som nævnt ovenfor under de enkelte indsatser
- Løn og lønrelaterede udgifter til en halvtids lokal projektkoordinator
- Økonomisk medfinansiering på 150.000 kroner fordelt over 3 år.

Den kommunale medfinansiering i form af tid og økonomi er en væsentlig forudsætning for at tilvejebringe hele den eksterne finansiering af Space. Vi prioriterer derfor at synliggøre kommunernes ressourceforbrug i forbindelse med fundraising i projektet, herunder også at synliggøre de tidsmæssige ressourcer.

SPACE

Region Syddanmark

TrygFondens
Forebyggelsescenter

-forskning i sundhedsfremme og forebyggelse

